

Morfologia

Lingüística 2

08/05/2024

Avui

- La naturalesa del lèxic
- Processos morfològics
- Tipus de llengües segons la seva morfologia

Què estudia la morfologia?

La naturalesa del lèxic

Morfema: Mínima unitat significativa

---

taula: taula

nena: nen- + -a

entaularse?

La naturalesa del lèxic

Morfema: Mínima unitat significativa

Hi ha diferents tipus de morfemes

- **lliures** (free) vs. **ligats** (bound)
-

gos vs. (gos)-set

large vs. (larg)-er

La naturalesa del lèxic

Morfema: Mínima unitat significativa

Hi ha diferents tipus de morfemes

- **lliures** (free) vs. **ligats** (bound)
- Subtipus
  - **arrel** (root)
  - **radical** (stem)
  - **afixos**: sufixos, prefixos, infixos, circumfixos

La naturalesa del lèxic

Morfema: Mínima unitat significativa

Hi ha diferents tipus de morfemes

- **lliures** (free) vs. **ligats** (bound)
- Subtipus
  - **arrel** (root)
  - **radical** (stem)
  - **afixos**: sufixos, prefixos, infixos

Hi ha diferents tipus pel que fa al significat:

- **“de contingut”** (content) (inclou derivació)
- **funcional** (inclou inflexió)

Quines classes de paraules (parts of speech) coneixes?

Totes les llengües tenen les mateixes classes de paraules?

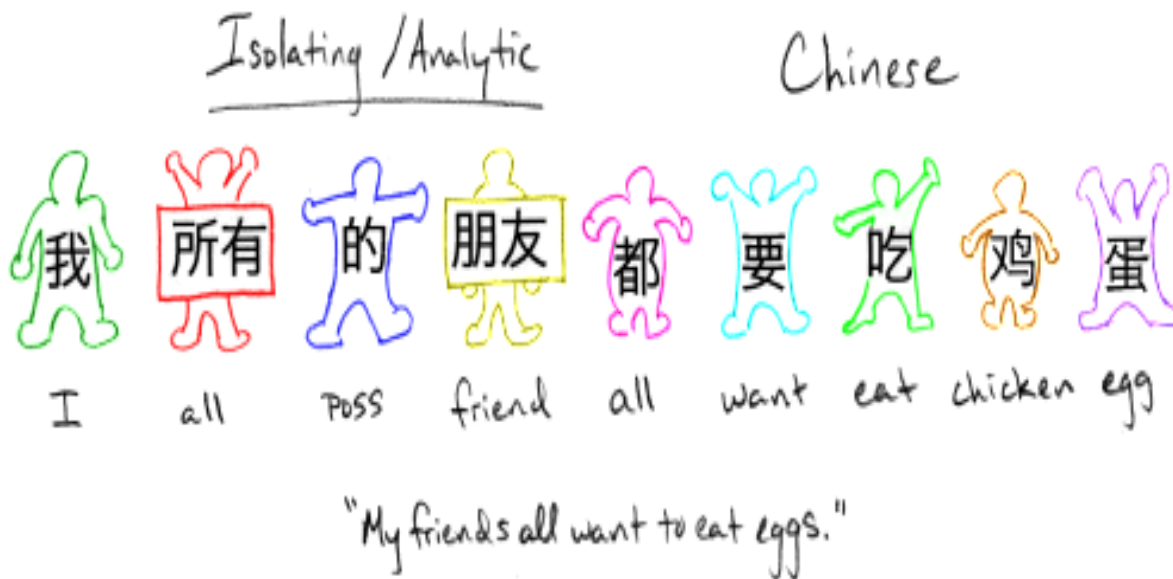
A la fonologia tenim al·lofons; en la morfologia al·lomorfs. Llavors, en analogia, què son al·lomorfs?

Processos morfològics

- **Afixació**: re-cosir, recent-ment, un-fucking-believable, ne...pas
- **Composició**: cobrellit
- **Reduplicació**: She likes-likes him.
- **Alternança** (Diàtesi): sing/sang/sung
- **Supleció**: good/better/best, bad/worse

Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Analítics**: molt poc o gens d'afixació. (Mandari)

This and following graphics from:

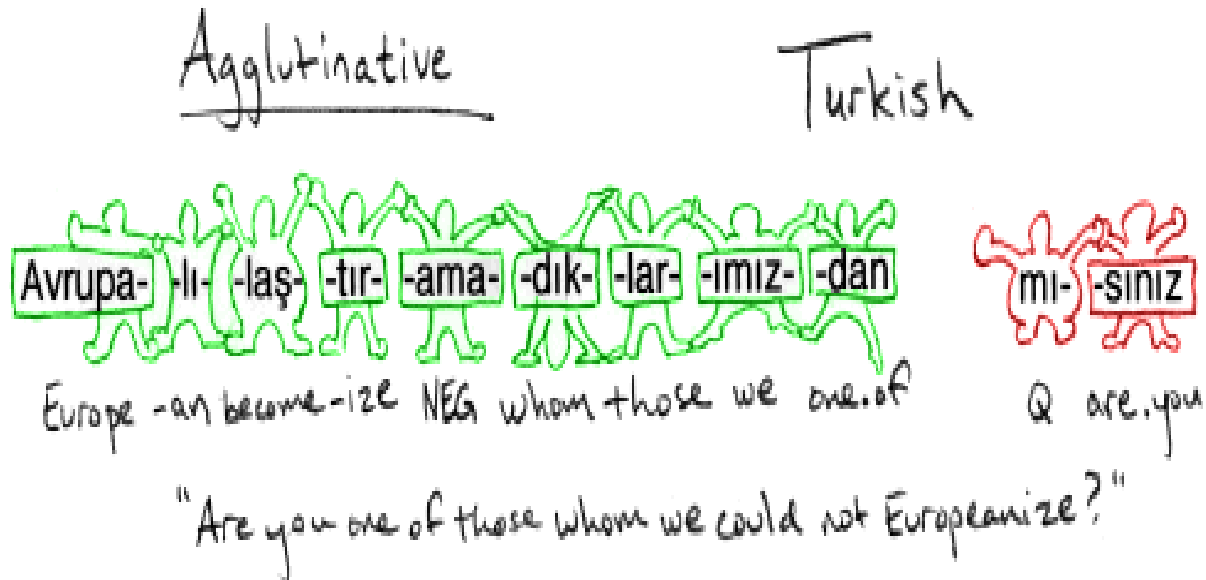
<https://allthingslinguistic.com/post/50939757945/morphological-typology-illustrations-from>

Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Sintètiques**: afixació: arrels, radicals + morfemes lligats
  - **Aglutinants**: aquesta morfologia és més transparent i probablement n'hi ha més a cada paraula (Hongarès)
  - **Fusionants**: aquesta morfologia és menys transparent i n'hi ha menys a cada paraula (Català)

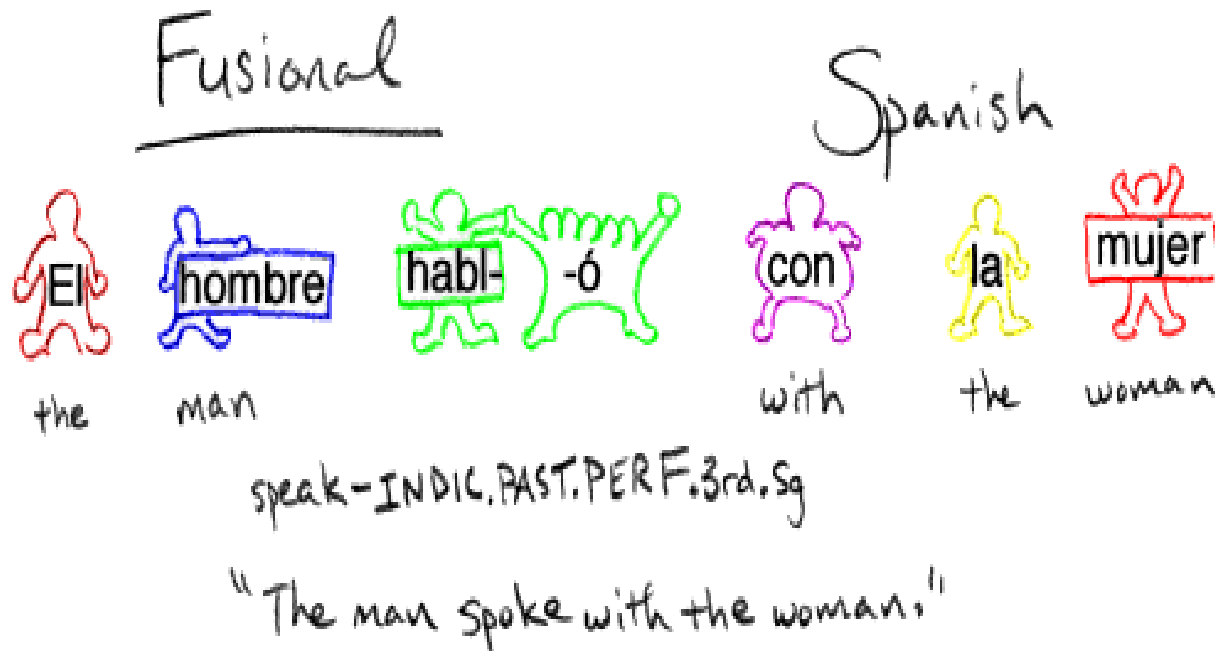
Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Sintètiques**: afixació: arrels, radicals + morfemes lligats
  - **Aglutinants**: aquesta morfologia és més transparent i probablement n'hi ha més a cada paraula (Hongarès)

Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Sintètiques**: afixació: arrels, radicals + morfemes lligats
  - **Fusionants**: aquesta morfologia és menys transparent i n'hi ha menys a cada paraula (Català)

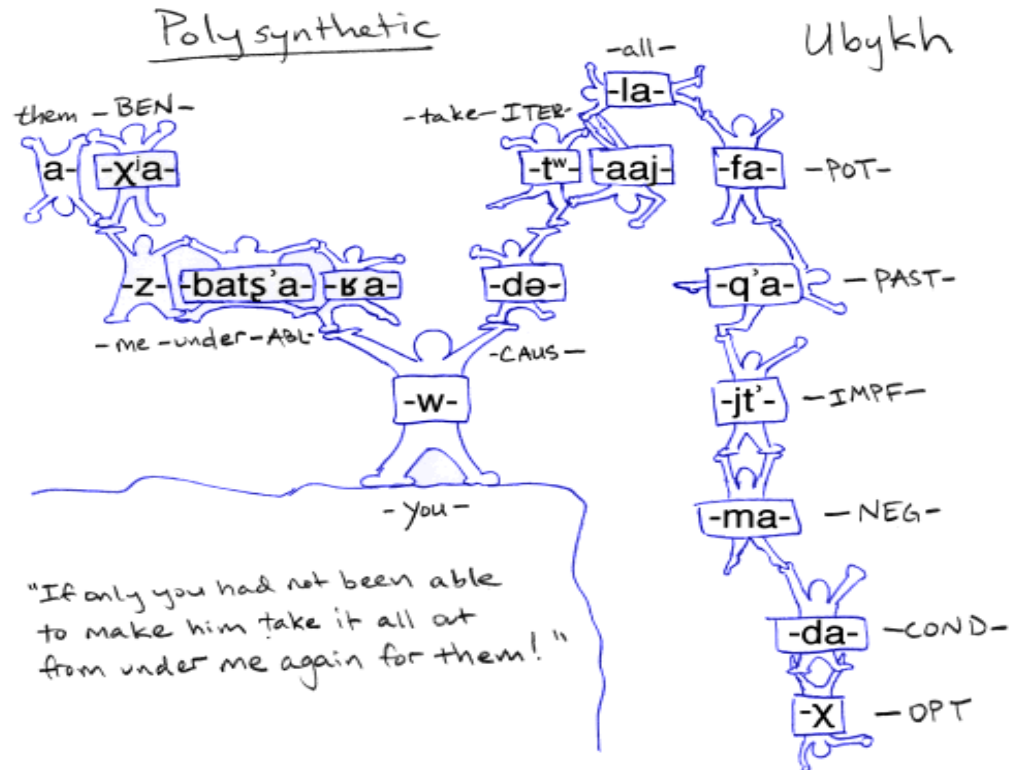

Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Polisintètiques**: fins i tot morfemes que són lliures a les llengües sintètiques poden ser lligats (Sora)

Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Polisintètiques:** fins i tot morfemes que són lliures a les llengües sintètiques poden ser lligats (sora)

Tipus de llengües segons la seva morfologia

- **Analítics**: molt poc o gens d'afixació. (Mandarí)
- **Sintètiques**: afixació: arrels, radicals + morfemes lligats
  - **Aglutinants**: aquesta morfologia és més transparent i probablement n'hi ha més a cada paraula (Hongarès)
  - **Fusionants**: aquesta morfologia és menys transparent i n'hi ha menys a cada paraula (Català)
- **Polisintètiques**: fins i tot morfemes que són lliures a les llengües sintètiques poden ser lligats (sora)

Table 1: Some illustrative cases of synthetic and analytic patterns

	synthetic (old)		analytic (new)
German	<i>des Hauses</i> 'the house's'	>>	<i>von dem Haus</i> 'of the house'
French	<i>Edith chanta</i> 'Edith sang'	>>	<i>Edith a chanté</i> 'Edith has sung'
Modern Greek	<i>oreó-tero</i> 'nicer'	>>	<i>pjo oréo</i> 'more nice'
French > Seychelles Creole	<i>la femme / les femmes</i> 'the woman/the women'	>>	<i>sa fanm / sa bann fanm</i> 'the woman/the women'

Source: Haspelmath & Michaelis (2017): Analytic and synthetic: Typological change in varieties of European languages

cf. *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod* vs. *Der Dativ ist der Tod des Genitivs* vs. *Der Dativ ist des Genitivs Tod*

Llavors, podem concloure que algunes llengües són més complexes que altres? Quins tipus? Per què?

Això vol dir també que hi ha llengües que són més difícils d'aprendre?

Per exemple, moltes vegades "al carrer" es diu que el castellà és més fàcil d'aprendre que l'alemany o el mandarí.

Té fonament lingüístic aquesta afirmació?

L'estructura de les paraules

- L'estructura de les paraules, igual que la sintaxi, és jeràrquica.
- La jerarquia reflecteix com es componen els significats dels morfemes.
- Els morfemes normalment es combinen amb una categoria morfosintàctica concreta.
- Ambigüetat d'estructura pot produir ambigüetat de significat.

Exemple 1

reusable: re- + use + -able

Què ve primer *re* o *able*?

re-: re- + V $\Rightarrow$ V (*rewind*, *revisit*, *redo* but *rehappy or *rekitten)

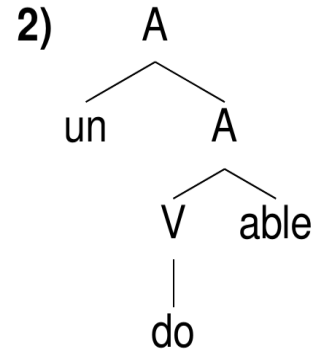
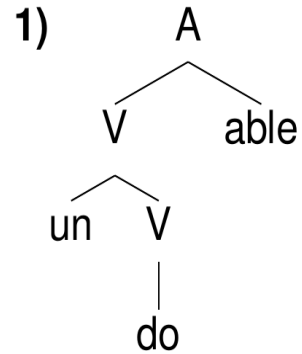
-able: V + -able $\Rightarrow$ A (*stoppable*, *doable*, but *happyable or *kittenable)

Exemple 2

unusable: un- + use + -able

Exemple 3

undoable: 1) que es pot desfer. 2) que no es pot fer.

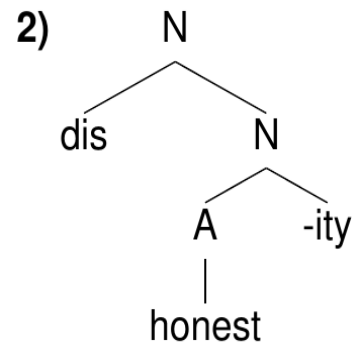
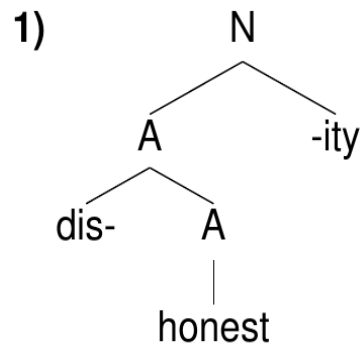
Exemple 3

dishonesty: **significat?**

Exemple 3

dishonesty: La qualitat de ser deshonest.

Anàlisi jeràrquica de les paraules amb afixos

- Pas 1: Identificar els morfemes;
- Pas 2: Identificar l'arrel i la seva categoria (nom, verb, etc.);
- Pas 3: Pels afixos al costat de l'arrel, identifica la categoria amb la qual es combinen, i el resultat;
- Pas 4: Combina l'arrel amb l'afix que dóna el resultat que permet seguir composant la paraula;
- Pas 5: Repetir el procés amb la base ('stem') resultant fins que la paraula està completament analitzada.

Com identificar la categoria amb la qual es combina un afix

-able: Combina amb verbs per formar adjectius:

doable, readable, eatable *happyable, *beautifulable, *carable, *dinnerable, *overable

-ity: Es pot combinar amb adjectius per formar noms:

honesty, dishonesty, propensity, propensity, doability *womanity, *importy, *carable, *dinnerable, *overable

Com identificar la categoria amb la qual es combina un afix

dis-: Es pot combinar amb adjectius per formar adjectius o amb verbs per formar verbs:

dishonest, discontinuous, disadvantageous, discharge, disallow *diswoman, *discar, *carity, *disyesterday

Com identificar la categoria amb què combina un àfix

un-: Es combina amb verbs per formar nous verbs; vol dir aproximadament "el procés invers de V"

undo, unfold, unzip

un-: Es combina amb adjectius per formar nous adjectius; vol dir "no" / "el contrari de"

unhappy, unintelligent, unpainted, *unwoman

Resolució de problemes morfològics

Objectiu: Identificar els morfemes i el seu significat, així com els processos fonològics que poden estar implicats en la formació de la paraula.

Propera sessió

- Practica de morfologia
  - Qüestionari de lectura (sintaxi)
-

- **Sintaxi**